

Κοργιαλένιο
Ιστορικό & Λαογραφικό
Μουσείο Αργοστολίου

Το έκθεμα του μήνα Μαΐου 2021 Αφιέρωμα στην 21^η Μαΐου 1864

Εφέτος εορτάζουμε την 157^η επέτειο από την Ένωση της Επτανήσου με την Ελλάδα. Το Κοργιαλένιο Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Αργοστολίου, συμμετέχοντας στον πανεπτανησιακό εορτασμό, ως έκθεμα για τον μήνα Μάιο, παρουσιάζει έξι αντικείμενα που σχετίζονται με το σημαντικό γεγονός της Ενώσεως.

1. **Α. Λούπης, Ψήφισμα της Ιονίου Βουλής, 23 Σεπτεμβρίου 1863, λιθογραφία, 40x47 (50x58) εκ., δωρεά Αικατερίνης Βαλέττα, το γένος Σάββα Άννινου από τα Πουλάτα, 1970.**

Το όνομα του λιθογράφου διασώζει η επιγραφή (κάτω αριστερά): λιθ. εν Κερκύρα παρά Α. λούπης.

Με πρόεδρο τον Στέφανο Παδοβά, τα μέλη της Ιονίου Βουλής αποφάσισαν την Ένωση της Επτανήσου με το ελληνικό κράτος:

[...]Αι Νήσοι Κέρκυρα, Κεφαλληνία, Ζάκυνθος, Λευκάς, Ιθάκη, Κύθηρα, Παξοί και τα εξαρτήματα αυτών Ενούνται μετά του Βασιλείου της Ελλάδος, όπως εσαεί αποτελώσιν αναπόσπαστον αυτού μέρος εν μια και αδιαίρετῃ πολιτείᾳ υπό το Συνταγματικόν Σκήπτρον της Α.Μ. του Βασιλέως των Ελλήνων, ΓΕΩΡΓΙΟΥ του Α΄ και των διαδόχων Αυτού.[...].

2. **Α. Κόλλας- Σπυρίδων Μακρής Μεντέας, Οι Ψηφίσαντες την Ένωσιν Αντιπρόσωποι της Επτανήσου, 1863, λιθογραφία, 26,5x35,5(35, x44,5) εκ., δωρεά Αικατερίνης Βαλέττα το γένος Σάββα Άννινου, 1968.**

Κάτω από τους βουλευτές η επιγραφή: Acolla – A. Colla in Corfu 15 Oct. 1863. Κάτω από τη φωτογραφία, γραμμένα χειρόγραφα, διαβάζουμε τα ονόματα των Βουλευτών, ενώ κάτω από τα ονόματα, η μικρογράμματος επιγραφή διασώζει το όνομα του ερασιτέχνη καλλιτέχνη, ο οποίος πλαισίωσε τη φωτογραφία του φωτογράφου Α. Κόλλα: ο γίρος (sic) αυτός όλος μετά των γραμμάτων εποιήθησαν υπό του αυτοδιδάκτου Σπυρίδωνος Μακρή Μεντέα.

Στις άνω γωνίες του διακοσμητικού πλαισίου απεικονίζεται από μία φτερωτή γυναικεία μορφή, η οποία κρατεί με το ένα χέρι σάλπιγγα και με το άλλο σταυρό. Θεωρώ ότι είναι συμφυρμός των αλληγορικών μορφών της Φήμης (τρομπέτα) και της Πίστης (σταυρός). Στις εσωτερικές γωνίες εντός στεφάνων οι ιστορικές χρονολογίες 1800, 1805 (πιθανόν εκ παραδρομής αντί 1807), 1821, 1863. Με αφετηρία το αυτόνομο κρατικό μόρφωμα της Ιονίου Πολιτείας (1800), η ελευθερία, με ενδιάμεσο σταθμό την Ελληνική Επανάσταση του 1821, επισφραγίστηκε με το ψήφισμα του 1863.

Πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα ομαδική προσωπογραφία, η οποία προσφέρεται για μελέτη της στάσης και των χαρακτήρων των εικονιζομένων. Η πρόθεση του καλλιτέχνη είναι προφανής: να διασαλίσει και διαδώσει την ιστορική απόφαση και να μείνουν στην ιστορία τα ονόματα και οι μορφές των πρωταγωνιστών βουλευτών. Υποθέτω, ότι με τη μορφή αυτή λιθογραφήθηκε και κυκλοφόρησε ως λαϊκή εικόνα.

3. Σημαία, 1864, μετάξι και βαμβακερό, μέταλλο στην απόληξη του κοντού, 72x80 εκ., δωρεά Τασίας Βαλέττα 1974.

Η σημαία, με το γαλάζιο κορδόνι και τις δύο φούντες, κατασκευάστηκε, με αφορμή την Ένωση των Επτανήσων το 1864, πιθανότατα στο σπίτι του Ιωάννη Σάββα Άννινου, ο οποίος ήταν μέλος της ΙΓ΄ Ιονίου Βουλής, η οποία ψήφισε την Ένωση. Είναι ραμμένη στο χέρι από ετερόκλητα υλικά που έτυχε να βρίσκονται στο σπίτι. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγουμε, επειδή τα κομμάτια του μεταξωτού υφάσματος είναι διαφορετικής υφής και ελαφρά διαφορετικού κυανού χρώματος, το οποίο σήμερα έχει αλλοιωθεί, ενώ ο Σταυρός έχει ραφτεί από βαμβακερό λευκό ύφασμα, το οποίο σήμερα έχει αποκτήσει ένα φαιό χρώμα. Αρχικά ήταν μια γαλανόλευκη ελληνική σημαία.

4. Γεώργιος Άβλιχος, Προσωπογραφία Ιωάννη Σάββα Άννινου, 1891, ελαιογραφία σε καμβά, 136x95 εκ.

Ο Ιωάννης Άννινος (Αργοστόλι 1798-Αργοστόλι 1890), ήταν γιος του Διοικητή της Κεφαλονιάς, Σάββα Άννινου από τα Πουλάτα. Ήταν μέλος της Φιλικής Εταιρείας και επί Καποδίστρια υπηρέτησε ως δικαστικός σε διάφορες πόλεις του ελληνικού κράτους. Μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια επέστρεψε στην Κεφαλονιά και αργότερα ως μέλος της Ιονίου Βουλής αγωνίστηκε σθεναρά για την καθιέρωση της ελληνικής γλώσσας, ως επίσημης γλώσσας του Ιονίου Κράτους, καθώς και για την Ένωση, στη μορφή δυστυχώς που είχε πάρει τότε: απεμπολήθηκαν οι αγώνες των ριζοσπαστών για ελευθερία και κοινωνική δικαιοσύνη και η Ένωση πραγματοποιήθηκε όπως υπαγόρευαν τα συμφέροντα της Αγγλίας: διασύρθηκε στο επίπεδο της «προίκας» του Δανού πρίγκηπα, ο οποίος εκλέχτηκε *Βασιλεύς των Ελλήνων* (1863) ως Γεώργιος Α΄.

Ο ζωγράφος, Γεώργιος Άβλιχος (1842-1909), έχει αποδώσει τη μεγαλοπρέπεια του διακεκριμένου άντρα. Τον απεικονίζει μπροστά από ουδέτερο βάθος, σχεδόν κατ' ενώπιον, όρθιο έως κάτω από τα γόνατα, ένα μέγεθος που προτιμούσαν για πολύ σημαντικά πρόσωπα. Ο εικονιζόμενος,

με το δεξί του χέρι, ακουμπά πάνω σε δύο τόμους βιβλίων πάνω σε τραπέζι καλυμμένο με κόκκινο, μακρύ τραπεζομάντηλο με φυτική μπορντούρα, ενώ στο αριστερό του κρατεί τα λευκά γάντια του. Στη μαύρη επίσημη ενδυμασία διακρίνονται παράσημο και η αλυσίδα του ρολογιού του. Το πρόσωπο είναι σοβαρό, με πλατύ μέτωπο και βαθύ βλέμμα που κοιτάζει κατ' ευθείαν προς τον θεατή του. Αν και τα βιβλία είναι κλειστά, στον ένα τόμο διακρίνεται χαρτάκι ως σελιδοδείκτης, γεγονός που υποδηλώνει ότι η σχέση του εικονιζομένου με το βιβλίο δεν είναι επιφανειακή αλλά ενεργητική. Πίσω από τα βιβλία απεικονίζεται το ψήφισμα μέσα σε ξύλινο πλαίσιο, ακριβώς το ίδιο που σώζεται μέχρι σήμερα στο Κοργιαλένιο Μουσείο. Τόσο τα βιβλία όσο και το ψήφισμα, αλλά και το παράσημο ακολουθούν εικαστική σύμβαση από τον δέκατο έκτο αιώνα, σύμφωνα με την οποία ο εικονιζόμενος πλαισιώνεται από αντικείμενα που αποκαλύπτουν τον χαρακτήρα του και τις ασχολίες του και τον εντάσσουν στο κοινωνικό και πνευματικό περιβάλλον στο οποίο ανήκει. Ο τύπος της επίσημης προσωπογραφίας αγαπήθηκε ιδιαίτερα τον δέκατο ένατο αιώνα που λάτρεψε «τη διάσημη προσωπικότητα». Ο ώριμος πια Άβλιχος φιλοτέχνησε μια σημαντική προσωπογραφία,

στην οποία εξισορροπεί την εξωτερική εμφάνιση με τον εσωτερικό κόσμο, τον χαρακτήρα και την πνευματικότητα της μορφής, ενώ απηχεί τη μακρά παράδοση του είδους στην ευρωπαϊκή τέχνη.

5. Ο Ιωάννης Σάββα Άννινος με φουστανέλλα, φωτοαντίγραφο φωτογραφίας Α. Κόλλα, δωρεά Αικατερίνης Βαλέττα, το γένος Σάββα Άννινου.

Ο Ιωάννης Σάββα Άννινος είναι ένας από τους πρώτους Επτανήσιους βουλευτές, οι οποίοι εισήλθαν στο Ελληνικό Κοινοβούλιο. Κατά την πρώτη εντυπωσιακή εμφάνισή τους, εμφανίστηκε φορώντας φουστανέλλα, «ως ένδειξη γνήσιας ελληνικότητας». Η ενέργεια αυτή αποκαλύπτει ενθουσιώδη χαρακτήρα και μας βοηθάει να κατανοήσουμε για ποιο λόγο η προαναφερθείσα σημαία (εδώ αριθ. 3)ράφτηκε με σπουδή, προφανώς για να την κρατήσει σε κάποια από τις εκδηλώσεις χαράς αμέσως μετά την Ένωση. Στο δεξί του χέρι κρατεί το ψήφισμα της Ελληνικής Βουλής για την Ένωση της Επτανήσου με το Βασίλειο της Ελλάδας.

6. Γεώργιος Άβλιχος, *Προσωπογραφία του Ηλία Ζερβού-Ιακωβάτου*, 1895, ελαιογραφία σε καμβά, 33,5x27 (64,5x58) εκ., δωρεά Αλίκης Σολωμού-Προκοπίου, 1988.

Μέσα σε ξύλινο πλαίσιο, με γύψινες, επίθετες, διακοσμητικές λεπτομέρειες, αναπτύσσεται ωοειδές πλαίσιο από το οποίο προβάλλει η προσωπογραφία του κορυφαίου ριζοσπάστη. Αυτός απεικονίζεται σε σκοτεινό βάθος, με τμήμα στήθους κατά τρία τέταρτα δεξιά ως προς τον θεατή, ενώ στρέφει το πρόσωπο στην αντίθετη κατεύθυνση, μια αντιθετική κίνηση που χαρίζει στις προσωπογραφίες ζωντάνια και ενεργητικότητα. Η σκούρα, απλοποιημένη, αστική ενδυμασία αριστερά συμφύρεται με το βάθος, με αποτέλεσμα να εξαιρείται το κεφάλι και να προβάλλει ως ανάγλυφο με το φωτεινό πρόσωπο. Έχει ατομικά φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά: πλατύ μέτωπο και φαλάκρα, χοντρή μύτη, ελαφρά τσιγγελωτό μουστάκι, χαλαρή σάρκα και αυστηρό διεισδυτικό βλέμμα ελαφρά ανυψωμένο, το οποίο προδίδει την πρόθεση του ζωγράφου να εξιδανικεύσει τον εικονιζόμενο και να τον παρουσιάσει ως οραματιστή. Η χρωματική επεξεργασία του προσώπου με τους φωτεινούς τόνους και τις διάσπαρτες ελαφρά κόκκινες πινελιές δημιουργούν ένα ζωντανό πρόσωπο, αν και ο εικονιζόμενος είναι ήδη νεκρός. Η φιλική σχέση ζωγράφου και μοντέλου έχει αφήσει τη σφραγίδα του σ' αυτή την προσωπογραφία. Ο Άβλιχος, εξάλλου, ήταν

έναν πολύ σημαντικό ζωγράφο, ο οποίος εκτός των άλλων, θεωρείται ότι ανανέωσε την επτανησιακή προσωπογραφία. Ο Γεώργιος Άβλιχος συνδεόταν στενά με τον Ηλία Ζερβό Ιακωβάτο και τον θαύμαζε. Γι' αυτό, κατά την κηδεία του στον Δράπανο, στις 15 Νοεμβρίου 1894, απάγγειλε ελεγείο που είχε γράψει για την περίπτωση «μετά περισσής χάριτος και πατριωτικού αισθήματος».

Ο Ηλίας Ζερβός-Ιακωβάτος (Γριζάτα 1814-Αργοστόλι 1894) γεννήθηκε στα Γριζάτα από οικογένεια γαιοκτημόνων που έλκει την καταγωγή της από το Βυζάντιο. Σπούδασε Νομικά στην Πίζα, όπου μυήθηκε στις ιδέες του Διαφωτισμού. Οργάνωσε στην Κεφαλονιά το κόμμα των Ριζοσπαστών, το οποίο επεδίωκε κοινωνικές αλλαγές και εθνική αποκατάσταση. Προσυπέγραψε το ενωτικό ψήφισμα της Θ' Ιονίου Βουλής το 1850. Για τις ιδέες του και τον αντιβρετανικό του αγώνα καταδιώχτηκε και επανειλημμένως εξορίστηκε σε διάφορα ξερονήσια του Ιονίου. Όταν ανέλαβε το ριζοσπαστικό κόμμα ο Κωνσταντίνος Λομβάρδος επεδίωξε με κάθε τρόπο την Ένωση με αποτέλεσμα να διαγραφούν οι αγώνες του επτανησιακού λαού και η Ένωση να παρουσιαστεί ... ως δώρο της Αγγλίας προς τον Γεώργιο Α'. Γι' αυτό και ο Ιακωβάτος δεν ψήφισε την Ένωση.

Η Έφορος
Δώρα Φ. Μαρκάτου